

GERELY JOLÁN

GYERMEKEINK

BOLDOGSÁGÁRÓL

VAN SZÓ!

**SZALÉZIMŰVEK
RÁKOSPALOTA**

Lelekiélet kis könyvei.

16. Endrefalvy Ottó
Szívek Miséje
Elmélkedések a szentmise imáiról.
Ára 60 fillér.

17. **Krisztus szent titkai**
A liturgia alapvető igazságai.
Ára 50 fillér.

18. Csávossy Elemér S. J.
Ut sint unum
A krisztusi és a felebaráti szeretet lelkeségének forrásai.
Ára 70 fillér.

19. Nagy Szent Albert
Az erények könyve
Ára 1.20 pengő.

GYERMEKEINK
BOLDOGSÁGÁRÓL
VAN SZÓ!

LELKIÉLET KIS KÖNYVEI.

XXV.

GERELY JOLÁN

**GYERMEKEINK
BOLDOGSÁGÁRÓL
VAN SZÓ!**

SZALÉZI MŰVEK
RÁKOSPALOTA

GERELY JOLÁN

**GYERMEKEINK
BOLDOGSÁGÁRÓL
VAN SZÓ!**

SZALÉZI MŰVEK
RÁKOSPALOTA

Nihil obstat. Carolus Szilkey S. S. censor dioecesanus. Imprimatur Nr. 1725-1937. Vacii, die 9-a Aprilis 1937. † Stephanus Episcopus Vacienis.

**4304. — Don Bosco Nyomda, Rákospalota.
(F.: Sarkadi J. Alajos.)**

BEVEZETÉS

Elsősorban az édesanyáknak szól ez a könyvecske; azoknak, akik egy bölcső vagy ágyacska mellett állva, boldog meghatottsággal nézik a benne édesen szunnyadó kis angyalt, de közben elszoruló szívvel, a szeretet aggodalmával töprengenek: vajjon mi vár rá az életben? Vajjon boldog lesz-e? . . . S míg vágyaikba mártott ecsettel színezgetik jövőjét, képzeletben két kézzel szórják abba az egészséget, szépséget, anyagi jólétet, boldog családi életet, megbecsülést, társadalmi érvényesülést és mindazt, amit a boldogsághoz szükségesnek tartanak.

Pedig a boldogsághoz mindez — legyen bár együtt minden földi jó

— mégis kevés. Mert a boldogság nem kívülről jön. A boldogság a lélek benső harmóniája, s egyetlen örök forrása: az Isten.

„*Nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik Tebenned, Istenem!*“
— mondja, keserű tapasztalásaiból leszűrve, Szent Ágoston; s ugyan-
ezt érzik, ha talán nem is vallják be,
mindazok, akik boldogságkeresésük-
ből kihagyták az Istent.

Azért senkisem biztosítja jobban
gyermeke boldogságát, mint az, aki
mindjárt értelme bontakozásának
kezdetén kézenfogja és bevezeti őt
a természetfölötti életbe, Istenhez.

A természetfölötti élet világa ma-
gasan e földi világ fölött áll s szilárd és megingathatatlan marad akkor
is, amikor idelent minden felborul.
Aki kora gyermekségétől fogva ott-
hon érzi magát a léleknek ebben a
sajátos birodalmában, azt nem teheti
boldogtalanná semmisorscsapás, mert
akarátának egyetlen, erőteljes len-

dületével idemenekül, ahol a földi dolgok fölé emelkedve, mindig újra megtalálja lelke harmóniáját.

Első pillanatra talán úgy látszik, mintha ez a természetfölötti élet és világ sokkal elvontabb volna, semhogy a fejletlen gyermeki értelem megközelíthetné. Holott éppen az ellenkezője áll. Mert ennek az életnek legjellegzetesebb sajátossága éppen az, hogy nem annyira érteni, mint inkább egyszerűen, odaadással élni kell. *„Ha nem lesztek, mint a kisdetek, nem mentek be a mennyek országába“*, — mondja az Üdvözítő. S ugyancsak az Ő ajkáról hangzik el ez a csodálatos kijelentés: *„Áldalak téged Atyám, mennynek és földnek Úra, hogy-elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől és kijelentetted a kisdeteknek“*.

De a közvetlen tapasztalás is bizonyítja, hogy a gyermeklélek az ő egyszerűségével és természetes közvetlenségével biztosabban mozog a

természetfölötti életben, mint a természetlen okoskodásokkal megzavart, gögös ész.

Minden elméleti és tapasztalati indokolás fölött pedig ott áll maga az Úr Jézus, aki kétezer év távolából kiáltja felénk: „*Engedjétek hozzám a kisdedeket!*“

AZ ELSŐ LÉPÉS

Mint ahogy első, bizonytalan földi lépéseit otthon, családja körében teszi meg a gyermek, úgy onnan kell elindulnia természetfölötti útjára is.

Hogy mikor? Pontos idejét meghatározni épp olyan kevésbé lehet, mint a piciny lábacsókák első útnakindulásáét. De egy bizonyos: a testi és lelki fejlődésnek itt is, mint egyebütt, párhuzamosan kell haladnia. Hasonlót látunk a természet világában is. A fejlődő növény, míg egyrészt erősíti, kiterjeszti és mélyíti gyökereit, hogy megkapaszkodhassék velük a földben, ugyanakkor szárát és bontakozó virágját kiemeli a földből és a magasba nyújtja, a nap-sugár befogadására.

Isten neve olyan természetes magátólértetődéssel kerül a gyermek ajkára, hogy környezete legtöbb esetben észre sem veszi, hogyan és mikor ejtette ki először. Öntudatlanul kapta föl és raktározta el emlékezetében Isten és Jézus nevét éppen úgy, mint annyi más, amit emlegetni hallott. Míg azután egyszer csak kérdezősködni kezd felőle. Ekkor érkezett el a megfelelő pillanat arra, hogy kézenfogjuk és meginduljunk vele a természetfölötti világ felé.

Ne higyjük, hogy ez olyan nehéz feladat. Csak a gyermeknek már meglévő tapasztalatait kell felhasználnunk hozzá. Hogy semmi sincs és semmi sem történik magától, azt már ugyis tudja. Hiszen a ruhájának, a cipőjének, a játékainak, s minden egyébnek van készítője. És az ő kis játékkocsija épp úgy nem indul meg magától, mint a nagy kocsik sem az utcán. Hát az csak természetes, hogy a szép kék eget, a napot, a holdat,

a ragyogó csillagokat, a virágokat, állatokat, és az embereket is készítette (gyermek nyelven: csinálta) valaki. Kicsoda? Egy nagyon hatalmas és nagyon okos, mindenkinél hatalmasabb és okosabb valaki: az Isten, aki ott lakik fönt a magasban, még a csillagokon is túl, a mennyországban. A gyermek mindezen nem akad fönn; azon sem, hogy Isten onnan fölülről mindent lát. Mint ahogy egy kicsike nagy komolyan mondta: „Ha a plafonon volna egy lyuk és én ott fönt elbujhatnék, akkor én is látnám, hogy mit csinálnak idelent“.

Azt meg már éppen természetesen találja, hogy Isten ismer és szeret mindnyájunkat. Hogyne ismerné és szeretné azt, amit Ő maga készített és ami az övé! Egyébként jószágát és szeretetét mutatja az is, hogy minden kisgyermeknek anyát és apát adott, aki gondját viseli és vigyáz reá. Apa és anya az Ő helyettesei.

Amiből viszont természetszerűen következik, hogy aki szüleinek nem fogad szót, az nem csupán szüleivel, hanem magával Istennel szemben engedetlen.

Így fűződik egyik gondolat a másikba, természetes egymásbakapcsolódással. Minden további kérdés és felelet egy-egy újabb lépés a természetfölötti világba.

EGY NEHÉZ KÉRDÉS

Voltaképpen csak nekünk, felnőtteknek nehéz, a kicsinyeknek egyáltalán nem az. Arról van szó, hogy miért nem láthatjuk az Istent?

Sok gyermek föl sem teszi ezt a kérdést. Hiszen előttük a láthatatlan nem idegen. Az ő külön kis világukban a képzelet és a valóság annyira összevegyül, hogy a különbségről nem igen adnak számot maguknak. A kisleány a bábujaival, a fiúcska meg a katonáival, vagy játékállataival úgy elbeszélget, mintha értelmes lényekkel volna dolga. A mesék tündérvilága is elevenen él a képzeletükben, bárha elégszer hallják, sőt ők maguk is mondogatják, hogy a mese nem igaz. Így hát az

sem okoz nekik nehézséget, hogy amikor Istenről van szó, akkor a valóságot is csak a képzeletükkel tudják megközelíteni.

A felnőttek értelmének küzködéseit, töprengéseit ne akarjuk mindenáron átruházni a gyermekekre is. Csak fölösleges zavart okoz a gyermek lelkében, aki többet mond és részletesebb magyarázatot ad, mint amennyit a gyermek kérdez és kifejezetten tudni kíván. A kérdések ugyanis pontosan jelzik az értelem befogadó-képességének a mértékét.

— Miért nem láthatjuk az Istent?

— Azért, mert Istennek nincsen teste: az Isten lélek.

Erre a kérdésre ez a felelet elég. De lehet, hogy a gyermek tovább kérdez: — Mi az, hogy „lélek”? — vagy: — Milyen a lélek?

A feleletet, természetesen, itt sem a bölcsélet szótárából vesszük, hanem a tapasztalati életből. Igen jól bevált módszer erre a gyermek és

az állat összehasonlítása. Pl. képeskönyvet veszünk elő s kérdezzük a gyermeket az abban látottak felől. A gyermek legjobb tudása szerint felel. Azután megmutatjuk ugyanazokat a képeket a cicának vagy a kutyusnak is, de azt a képek szemmel láthatóan nem érdeklik. Kérdezzük, de bár hallja a kérdést, lát-szik rajta, hogy nem érti. Magyarázat: A gyermek megérti, amit kérdezzük tőle és felismeri, amit a kép ábrázol, az állat azonban nem. Miért? Hiszen neki is van teste; él, mozog és érez ő is? Igen, de... nincsen lelke. (A lelket itt még nem különböztetjük meg az értelem-től.)

Ez az egyszerű magyarázat, a tapasztalat bizonyossága szerint, rendszeren kielégíti a gyermeket, sőt alkalmas bevezetőül szolgál annak a fölfogására is, hogy Isten mindenütt jelen van. Miután nincsen teste, ezt könnyen megteheti. Hogy ez meny-

nyire átérzett valósággá válhat már az egészen kicsiny gyermekben is, arra jellemző példa az a csöppség, aki egyszerre csak, minden indokolás nélkül csókokat dobált kis kezével maga körül, mindenfelé:

— Mit csinálsz? — kérdezték tőle csodálkozva.

— Csókokat küldök a jó Istennek; hiszen itt van mindenütt!

Egy másik, valamivel nagyobb gyermek pedig ebből a tényből még további következtetést vont le. Azt kérdezték tőle, tudja-e, hány Isten van?

— Egy! — felelte határozottan. Majd bölcselkedő komolysággal tette hozzá:

— Hová tennénk egy másik Istent, mikor egy már ott van mindenütt!

Azon még kevésbé akad fönn a gyermek, hogy Isten emberi alakot vett magára és lejött a földre. Sőt a katolikus gyermek többnyire éppen Jézus emberi alakján keresztül sze-

rez tudomást Istenről. Annyi bizonyos, hogy Isten fölfogása sem elvontan, sem megtestesülésében nem okoz nehézséget a gyermeknek. Az ő ártatlan lelke még természet-szerűen vonzódik Isten felé, aki maga oltotta belé ezt a hajlandóságot. Ilyenkor még olyan közel van a jó Istenhez, hogy Hozzá vezetni őt könnyebb, mint Tőle elszakítani.

Az istentelenek mesterkedése, mellyel Istent nem ismerő tudatlanságban akarják tartani a gyermeket, vagy ha már megismerte Teremtőjét, úgy elszakítják Tőle: a gyermeklélek erőszakos megcsonkítása. Nem csoda, ha így azután nyomorék lélek lesz belőle, önmagának és másoknak szerencsétlenségére.

ISTEN A CSALÁD ÉLETÉBEN

Felszínes, át nem élt vallásosság az, amely Istent csak vásár- és ünnepnapokon, a templomban, köteles (sokszor terhes és kelletlen) látogatás formájában keresi fel, otthon, a családban azonban nem ad helyet Neki s állandó jelenlétét a mindennapi életben semmiképpen sem juttatja kifejezésre.

Ha kimutatást készíthetnénk arról, hogy pl. egy milliós lakosságú városban hányan köszöntik reggelenként a jó Istent, csodálkozva döbbennénk rá, hogy még a „jó” jelzőre igényt tartó emberek közül is hánynak hiányzik a mindennapi életéből az Isten.

Miképpen lehetséges ez? Egysze-

rően úgy, hogy nem szokták és nem szerették meg gyermekkorukban a reggeli és esti imát, valamint a napközi rövid Istenhez elmélkedéseket annyira, hogy azok életüknek elengedhetetlen tartozékává váltak volna.

Meghitt, igazi családi életet élő családokban a szülők és gyermekek reggelenként kölcsönösen köszöntik egymást. Ha napközben az élet és a munka szét is szórja őket a szélrózsa minden irányába, az együvé tartozásnak ezt a természetes megnyilatkozását nem engedik el soha. Ha a közös reggelizés talán nem is lehetséges, a korábban távozók legalább benéznek a még otthonmaradókhoz, hogy egy szeretetteljes „jó reggelt” válthassanak egymással.

El lehet-e tehát képzelni, hogy ott, ahol a jó Isten is a családba tartozik, sőt Ő annak a feje, hozzákezdhessen bárki is napi életéhez anélkül, hogy előbb köszöntené Őt? Idő hiányával nem mentegetheti ma-

gát senki sem, mert hiszen alig néhány pillanatba kerül; hogy mindjárt ébredéskor hálás szívvel köszöntsük Azt, akinek a gondviselése virrasztott fölöttünk egész éjszaka s akinek köszönhetjük, hogy megértük az új nap fölvirradását. Sőt mindössze 2-3 perccel kell korábban kelniünk még ahhoz is, hogy fölkelés után térdreborulva, följajánljuk Istennek az egész napot s ezzel megszenteljük azt minden örömeivel, fájdalmával, sikerével és nehézségével, vagy balsikerével együtt. Esténként, lefekvés előtt ugyancsak kell találnunk néhány percet hálaadásra az elmúlt napért, egy rövid kis lelkiismeretvizsgálatra és arra, hogy Isten kegyelmébe ajánljuk lelkünket az éjszaka idejére. Hiszen az álom a halál testvére; és egyikünk sem tudja sem a napot, sem az órát . . .

Ismerek édesanyát, aki mindig ébren várja meg a fiát, bármilyen késő éjszaka érkezék is az haza s

bármilyen fáradt legyen is ő maga; mert anyai szíve nem tud nyugodtan pihenni, ha elalvás előtt nem láthatta gyermekét. — Tudok jegyesekről, akik, ha távol vannak egymástól, a napnak bizonyos, közösen megállapított óráiban egymásra gondolnak, hogy legalább így találkozhassanak. — Hallottam jóbarátnőről, akik naponta felkeresik egymást, ha személyesen nem tehetik, úgy telefonon, hogy legalább egymás hangját hallhassák...

Mondhatjuk-e, hogy a jó Isten valóban beletartozik az életünkbe, ha napok múlnak el anélkül, hogy egyetlen szót is intéznénk Hozzá?

Reggel-este néhány perc! Hiszen ez úgyis olyan kevés! Nem is volna a szó igazi értelmében családi életnek nevezhető az olyan élet, amelyben a családtagok vásár- és ünnepnapokon egy-egy félórát, hétköznapi napokon pedig alig 5-6 percet töltenének együtt!

S mennyien vannak mégis, akik a jó Istennel való együttlétre még ennyit sem szánnak! Holott a reggel és este határállomásai között mennyi olyan kisebb-nagyobb nekiindulás és megérkezés van, amelyre ugyancsak üdvös Isten áldását kérünk, vagy amiért köszönetet illik mondanunk. Voltaképpen úgy kellene járnunk az élet útját, mint a gyermek, aki — Szalézi Szent Ferenc szép hasonlata szerint — sétaközben egyik kezével virágot és gyümölcsöt szed az út mentén, a másikkal azonban szorosán fogja és egy pillanatra sem engedi el atyja kezét.

Vajjon lehetetlen volna ez? Aki gyermekkorában nem szokta meg, annak bizony legalább is nehéz. Mert, hogy egy gondolat, — ebben az esetben az Istenre gondolás — reggel, este és napközben is többször visszatérjen tudatunkba, ahhoz az kell, hogy agyunkban járt útra, kitaposott ösvényre találjon. Tapaszta-

lati tény, hogy aki naponta, mondjuk 6 órakor szokott fölkelni, az fölébred ebben az órában akkor is, ha kivételesen nem kell ilyen jókor fölkelnie, mert a megszokás beléidegződött. Éppígy, aki megszokta, hogy reggel, este, evés előtt és után, munkáinak megkezdésekor és befejezésekor, sőt napközben is néha Istenhez emelje szívét — ha csak egy rövid fohással is — annak ez a maga idejében, minden külön figyelmeztetés nélkül is eszébe jut; annyira, hogy ha néha mégis megfélekedzik róla, kis idő multával egy benső hang figyelmezteti mulasztására.

Kezdődjék azért ez a szoktatás minél korábban. Már a karonülő apróságot is odavihetjük reggelenként az Úr Jézus képe elé, hogy ha beszélni még nem is tud, legalább kezeckéivel intsen üdvözlöt az Üdvözítőnek. Anyáktól hallottam, hogy a háború alatt, reggelenként odavitték már piciny, alig év körüli

gyermeküket is az édesapa arcképe elé, hogy azon keresztül köszöntsék és el ne felejtsek a távollevőt. Miért ne tehetnék meg ugyanezt az Úr Jézus képe előtt is?

Később azután, amikor a gyermek már beszélni kezd s reggelenként szóval is tudja köszönteni szüleit és testvéreit, megtanítjuk a *keresztvételre* és megmondjuk neki, hogy a jó Istent így szoktuk köszönteni. Akad gyermek, aki ezzel nem is elégszik meg, hanem miután szépen elmondta és elvégezte a keresztvétést, kedves, gyermeki naivsággal hozzátesz még valamit: — „Jóreggelt Jézuska!” — vagy más ilyesmit. Engedjük, hogy ezt megtegye; hiszen ebből a közvetlenségből a gyermek szíve szól, amely apró, gyöngye szárnyverdeséssel, de őszinte vágyódással száll ilyenkor Jézus felé. Arra azonban ekkor is, később is ügyeljünk, hogy a keresztvetés valóban az legyen, aminek lennie kell; ne enged-

jük azt elszigetelt, értelmetlen és lélektelen mozdulattá válni.

Lassanként azután mi magunk is adhatunk néhány mondatot a keresztvetéshez, hogy abból kialakuljon a gyermek reggeli imája. Legyen benne *köszönet*, amiért Isten az éjjel vigyázott reá; *kérés*, hogy őrizze meg őt egész napon át is; s a maga részéről *ígéret*, hogy igyekszik jó lenni és pedig azért, hogy meg ne bántsa Istent és örömet szerezzen Neki. Hasonló egyszerű kis imákat használunk asztali áldásnak is. Az esti ima hasonló a reggelihez, megfordított sorrendben: ti i. a napot köszönjük meg s Isten további oltalmát az éjszakára kérjük. Sok családban szokás az esti ima végén egyenként felsoroltatni az összes családtagokat, hogy a gyermek a jó Isten áldását kérje azokra is. A tapasztalás azonban azt mutatja, hogy ez csak zavarja a gyermeket, aki a — rendszerint egyre bővülő — név-

sorba belezavarodik, újra meg újra elismétli ugyanazokat a neveket (sokszor a bábut, a mackót, a kutyát vagy macskát is belevéve !) úgy, hogy a felsorolás sehogyan sem akar véget érni. A sok név helyett célszerűbb az összefoglaló „mindnyájunk” kifejezés. Egyáltalán nem a sok szó a fontos, hanem az, hogy a gyermek azt a keveset, amit mond, átérezze. Legjobb, ha vele mondjuk az imát, ezzel lassítva tempóját és időt adva az odagondolásra. Így nem történhet meg, hogy gépies ledarálás közben megváltozzanak és értelmetlenné vagy nevetségessé váljanak a szavak. Egy családban hallottam, amint a kisfiú, a sok helyütt használt verses kis asztali áldásnak: „Édes Jézus légy vendégünk, *áldd meg*, amit adtál nekünk”, — második részét így mondta el: „. . . *edd meg* amit adtál nekünk”. Legszomorúbb az volt a dologban, hogy az elferdítést a családból senkisé is vette észre.

De az egész nap megszentelésére ezek a kis alkalmi imák még nem elégségesek. Tegyük tudatossá a gyermek lelkében, hogy bárhol legyen és bármit csináljon is, soha sincsen egyedül; akár alszik, akár öltözködik, mosakodik, eszik, sétál vagy játszik, a Jézuska láthatatlanul mindig vele van: örül, ha jól viseli magát és vidám, de szomorú, ha engedetlen, durcás és nyügösködő; ha egyedül, vagy sötétben van, nincs mitől félnie, mert a Jézuska vigyáz reá; ha valami baja van, a Jézuskát kell segítségül hívnia s a bajok, és fájdalmak türelmes elviselését a Jézuskának kell felajánlania. És mint ahogy napjában százszor is odaszalad anyjához, apjához, hogy ezt vagy azt elmondja, megmutassa neki, úgy fusson oda napközben, amikor csak eszébe jut, a kis házi oltárhoz is, melynek egyetlen otthonból sem volna szabad hiányoznia.

A MENNYEI CSALÁD

A katolikus vallásnak egyik leghíresebb, a természetes és természetfölötti életet gyönyörűen összekapcsoló tanítása: *a szentek egyessége*. Hogy halottaink lelke a túlvilágon tovább él, hogy mi idelent imáinkkal siettethetjük számukra az örök boldogságot s ők viszont, megdicsőülésük után közbenjárhatnak érdeünkben Istennél: ez a hit adja meg *természetfölötti állampolgárságunknak* a tudatát. Olyan megnyugtató, olyan vigasztaló és fölemelő hinni, hogy egy, a föld határain túl, a végtelemben terjedő birodalomnak polgárai s egy nagy és boldog mennyei családnak tagjai vagyunk; hogy odaát aggódó, féltő, segítő szeretettel kísé-

rik botorkáló földi lépteinket és hazavárnak bennünket!

A szülő, aki ezt a hitet mélyen bele tudja gyökereztetni gyermeke lelkébe, ezzel kezébe adja lelki egyensúlyának, lelki harmóniájának a kulcsát. Mert minden egyéb, amit adhat neki, bizonytalan. Ha vagyont hagy reá, azt „*rozsa és moly megemésztheti, tolvajok kiáshatják és ellophatják*“; (hányan élnek ma nyomorúságban, akik a háború előtt vagyonosak voltak!) — Hiába juttatja bármilyen biztos és jövedelmező állásba is, egy politikai változás vagy forradalmi megmozdulás máról-holnapra megváltoztathatja a főnálló rendet és „*az elsők utolsókká*“ válhatnak. — Még a szerető család és a védett otthon sem biztos oltalom, mert a szerencsétlenségnek és halálnak szabad bemenete van oda is. Bárhol és bármiképpen helyezkedünk is el, a föld mindig mozog a lábunk alatt; egyensúlyun-

kat csak úgy tudjuk megtartani, ha a föld fölé emelkedünk.

A kis „Mártika” élettörténetében olvassuk, hogy esténként, mikor félt elaludni a sötét szobában, remegő ajakkal, de bátor szívvel biztatgatta magát, hogy ő nem fél, mert a Jézuska vigyáz reá. Alig másfél-kétéves volt akkor. A gyermeklélekben gyökeret vert ilyen bizalom együtt növekedik a korrallal s mire a gyermek felnő, Isten akaratában mindig megnyugvó, nehéz körülmények között is kitartó, egyensúlyát soha el nem veszítő biztonságérzés lesz belőle.

Ismertessük hát meg a gyermekkel az ő mennyei családját mielőbb, hogy annak körében otthon érezze magát. Első legyen természetesen a Boldogságos Szűz Mária. A gyermek lelke úgy oda tud nőni ehhez a mennyei édesanyához, hogy a szívével később sem képes egészen elszakadni tőle, még akkor sem, amikor pedig akaratával talán megta-

gadja. Ki nem hallott már istentelen emberekről, akik valahol, talán tárcájuknak titkos rejtekében egy réges-régen kapott Mária-érmét őriznek; vagy bűnösökről, gonosztevőkről, akikből egy Mária-kép, egy elejtett szó, egy ének kiváltja a Mária-tisztelet gyermekkori emlékeit és életük megváltoztatására bírja őket... s más hasonló esetekről, melyek mind arról tanuskodnak, hogy a gyermeklélekbe oltott Mária-tiszteletet onnan véglegesen kiirtani alig lehet; hogy az a feledés pora, sőt sokszor még a bűn mázsás súlya alatt is tovább él.

A Szűzanya mindig könnyen, mindjárt első hallásra meghódítja a kicsinyek szívét. Hiszen a gyermek öntudatlanul érzi őt már akkor is, amikor még nem is hallott róla. Egy fiúcskáról olvastam, hogy keresztvetés közben, ennél a szónál: „...és a Fiúnak...” — hirtelen megállt: — Hát az anyát miért nem mondjuk?” — kérdezte. — „Csak atya

és fiú van?” — A mennyei családot anya nélkül el sem tudta képzelni.

Egészen természetes Szent József szerepe is. Hiszen magától értetődik, hogy a kis Jézus és édesanyja mellett egy földi gondviselőnek, egy nevelőatyának is kell lennie.

Könnyen találnak helyet a gyermek szívében a mennyország többi lakói, az angyalok és szentek is. Különösen az őrzőangyal, akit a jó Isten külön ömellé rendelt, hogy vigyázzon rá.

Akit azonban a mai gyermek, a szülők hibájából — sajnos — alig, vagy egyáltalán nem ismer, az a *védőszentje*, akinek a nevét viseli. A sok becéző Pityu, Boci, Gigi, Lali, Lulu stb. név között akárhány gyermek elveszti a keresztségben nyert igazi nevét; az év bizonyos napján megünneplik ugyan a nevenapját, a védőszentjéről azonban fogalma sincs.

Mennyivel szebb és a katolikus

felfogáshoz illőbb volna, ha névadáskor a szülők nem azt néznék, vajjon szépen hangzik-e, nem túlságosan mindennapi-e s általában nem efféle külső szempontokat vennének figyelembe, hanem inkább arra gondolnának, hogy a megdicsőültek mennyei családjából kinek a különös oltalmára szeretnék bízni gyermeküket. S a szent Család és az őrzőangyal után elsősorban erről a szentről mesélnének neki, hogy megismerje, megszeresse és mennyei keresztanyjának, keresztapjának tekintse. Ennek a gondolatnak a jegyében megváltoznék a névnap ünnepélése is; nem szorítkoznák csupán ajándéokra, ünnepi ebédre, uzsonnára és vendégségre, hanem helyet találna benne, éppen a védőszenttel kapcsolatban, a lélek magasabbrendű ünnepe is. Kisebb gyermekeknél ilyenkor, értelmükhöz mért beszélgetés formájában lehet megemlékezni a mennyei családról, amelyben ma

különös szeretettel gondolnak rá, s ahol a védőszent ma órála beszél a jó Istennek, a Szűzanyának, az angyaloknak és a szenteknek. Azután a házioltár elé térdel a földi család és együtt imádkozik azért, hogy a jó Isten külön áldását adja a névnapját ünneplő gyermekekre. Nagyobbacska gyermekkel természetesen a templomba, a tabernákulum elé megyünk ezért az áldásért (lehetőleg szentmisével kapcsolatban!), ha pedig a gyermeknek már az Úr asztalához is szabad járulnia, vele együtt áldoznak szülei és testvérei is valamennyien. Szeretném külön hangsúlyozni ezt a szót: *valamennyien*; mert igazi ünnep csak az lehet, amelyben az egész család részt vesz. Könnyen hitelét veszti a gyermek szemében a vallás, ha annak gyakorlásából a család valamelyik tagja elfogadható ok nélkül ismételtten kimarad.

A születésnapokat hasonló külső

keretben, de a *kereszttség jegyében* kellene megünnepelni, még pedig, mint kettős ünnepet. Mert ekkor helyezte el Isten a gyermeket a földi családban, de ugyancsak ekkor (a néhány napi különbséget nem kell figyelembe venni) vette föl a kereszttség szentségével a nagy, mennyei családba is. Ezt a gondolatot a gyermek értelmének fejlődésével, évről-évre bővíteni kell, míg azután egyszer elég éretté válik ahhoz is, hogy ünnepélyesen megújítsa, vagyis életében először mondja el tudatosan, a keresztelésekor más által, de az ő nevében tett ígéreteket.

Később, a gyermek értelmének bontakozásával lépést tartva, egyre jobban bevezetjük őt a mennyei családba, még pedig az *ünnepek útján*. Elsősorban természetesen a nagy ünnepkörökre: a karácsonyra, húsvétra, pünkösdre gondolok, melyeknek keretében a gyermek észrevétlenül, játszva ismerheti meg a Meg-

váltás történetét s az Egyházzal együtt élheti át és ünnepelheti meg évről-évre újra, annak legkimagaslóbb eseményeit.

Csak aki maga is megpróbálta már így az Egyházzal együtt élni át az Üdvösség esztendejét, az tudhatja, milyen csodálatosan kapcsolódik bele ily módon a földi élet a természetfölötti életbe. A hétköznapiak szinte eltűnnek s az esztendő az ünnepek sorozatává válik, nap-nap után egy-egy új vonással gazdagítva természetfölötti életünket. Az első keresztények, a maguk — akkor még kicsiny — közösségében együtt ünnepeltek minden ünnepet, beleértve a mennyei hazába költözött vértanúk halálának az emléknapiját, vagyis mennyei születésnapját is, ami a szentek mai ünnepeinek felelt meg. Ezt az együttünneplést valósítja meg az Egyház liturgiájával, mely lehetővé teszi, hogy a világ minden részében szétszóródott millió és millió

katolikus hívő *a napi szentmise közösségében*, a hitnek ugyanazt a titkát, vagy ugyanannak a megdicsőült testvérnek az emlékezetét ünnepelje. Hogy a mai katolikusok nagy része még nem képes az egyházi évet így átélni, a liturgiát pedig csak valami újonnan kitalált és a vallásos életre ráakasztott külső cifraságnak nézi, annak egyik főoka, hogy ezt az átélést nem gyermekkorában kezdte meg. Felnőtt korban már nehezebb az életet új, odáig ismeretlen tartalommal megtölteni. Igazán vérünné csak az válik, ami együtt növekedett velünk.

Pedig ez a bekapcsolódás a szentek közösségébe, vagyis életünknek ez az átnyúlása az örökkévalóságba, felbecsülhetetlenül nagy erő. A testi vérség kötelékeit sok minden megla-
zithatja, míg végül teljesen elszakítja a halál. De tudni azt, hogy van egy kötelék, — szinte lelki vérségnek szeretném nevezni — amely nem

szakad el soha, sőt akkor erősödik és szilárdul meg igazán, amikor a lélek kiszabadul a testből, hogy mint a gubóját felszakított selyemlepke, szabadon szárnyalhasson a magasba, ez a tudat elviselhetővé képes tenni a legnyomorúságosabb földi életet is.

Ez a magyarázata, hogy míg azok, akik nem hisznek, vagy nem tudnak bekapcsolódni a természetfölötti életbe, örök nyugtalanságban, valami önmaguk előtt is érthetetlen vágy kielégíttetlenségében gyötrődnek még akkor is, ha meg van mindenk, addig a földön járó, de lelkükkel egy másik világ csodálatos ragyogásában fürdő, mélyen, komolyan valóságos emberek kiegyensúlyozottan, nyugodtan, sőt derűsen képesek lenni még a nélkülöző, tövises, küzdelmes életet is. Hogy melyik csoport boldogabb már itt a földi életben is, azt józan ésszel és egészséges erkölcsi érzéssel nem nehéz megállapítani.

Tágabb értelemben véve, ima minden Istenhez emelkedő gondolat, minden szó, és minden közömbös, vagy jó cselekedet, amely — ha csak közvetve is, legalább felajánlás útján — az Ő dicsőségét szolgálja.

Szűkebb értelemben ima az, ha bármilyen formában beszélgetünk a jó Istennel: ha dicsőítjük vagy engeszteljük, ha elmondjuk panaszainkat és segítségét kérjük, vagy ha a vett jókért hálát adunk Neki.

Az imák imája azonban mindenestre az, amelyre maga az Úr Jézus tanította apostolait, mikor ezt mondotta: „*Igy imádkozzatok: Miatyánk, ki vagy a mennyben . . .*“. Ezért, amint azt vesszük észre, hogy a gyermek

már követni tudja értelmével a hosszabb szövegeket is, vegyük elő az *Úr imádságát* és tanítsuk meg reá. Ne egyszerre, hogy értelmetlenül le-
darált szótömeg ne legyen belőle, hanem vegyünk sorra benne külön-külön minden kérést. Mert csodálatos egy ima ez: olyan egyszerű, hogy a kisgyermek is megérti, de ugyanakkor olyan mély, hogy a legbölcsebb emberi értelem sem képes kimeríteni minden gazdagságát.

Ahol a család esténként közösen, hangosan imádkozik, ott a gyermek észrevétlenül, együttmondással tanulja meg a Miatyánkot, valamint az Üdvözlégyet is. Amint azonban azt látjuk, hogy a gyermek ily módon kezd résztvenni a közös imában, mondassuk el azt vele alkalomadtán külön is, hogy a becsúsztott értelmetlenségeket idejében kijavíthassuk és az ima tartalmát vele megbeszélhessük. Mert az ilyen gépies utánmondásban a gyermek hihetetlen

zagyaságokat képes megtanulni, amiket azután nem könnyű elfelejteni vele. A magyarázatokkal kísért, értelmesen tanult Miatyánk viszont gondolkozásra, szinte mondhatnók: elmélkedésre készíti.

Egy ilyen ima-megbeszélés (nem első ízben!) pl. következőképpen folyt le egy értelmes, de semmiképpen sem rendkívüli képességű 4 év körüli gyermekkel: „Miatyánk, ki a mennyekben vagy...” — ugye anyus, a jó Isten odafönt biztosan meghallja, mit mondok? — A megnyugtató válaszra folytatta: „Szenteltessék meg a Te neved...” — én mindig meghajtom a fejemet, mikor a Jézuska nevét mondják... „Jöjjön el a Te országod...” — a mennyország. — Édesanyja azt hitte, hogy a kicsike félreértette ezt a kérést, azért megkérdezte, hogyan gondolja a mennyországot itt a földön? — S a gyermek nyugodt biztonsággal felelte: — Hát, hogy a

gyerekek, meg mindenki olyan jó legyen, mint az angyalok! — Aztán ismét tovább folytatta: „Legyen meg a Te akaratod, miképpen a mennyben, úgy itt a földön is . . .” — itt elhallgatott, gondolkozott egy kicsit, (mintha csak egy kis lelkiismeretvizsgálatot tartott volna,) majd ezt kérdezte: — Ugye, ha szótfogadok, akkor a jó Isten szeret engem? — A mindennapi kenyér kérését ezzel a rövid pótlással egészítette ki: — és mindent, ami kell. — A bocsánat kérése és megadása után látható megelégedettséggel jegyezte meg, hogy „ma nem voltam rossz”. Anyja fölhívta figyelmét a másik részre is, emlékeztetve, hogy összeveszett a másfél évvel idősebb testvérével és nem akart játszani vele, holott éppen most azt mondta a jó Istennek, hogy ő sem haragszik senkire. A probléma egyáltalán nem volt nehéz; a kicsinyek nem haragtartók. Röviden és határozottan elintézte ezt a részt

azzal a kijelentéssel, hogy: „már játszom vele”. — A „Ne vígy minket a kísértésbe” — zavarba hozta kissé; alighanem elfelejtette a „kísértés” szó értelmét. Anyuskája persze fölfrissítette az emlékezetét, eszébe juttatva, hogy tegnap engedély nélkül belenyúlt a csokoládés dobozba. — „De aztán nem vettem ki belőle!” — sietett kimenteni magát a kis torkos. Mire anyuska megmagyarázta, hogy éppen az volt a kísértés, hogy ki *akart* venni belőle. Azt már az őrangyala súgta, hogy ne hallgasson a kísértő ördögre. Az ima folytatásában a „gonosztól” kifejezést a gyermek, mintegy magyarázatként az „ördögtől” szóval toldotta meg, azután pedig elégedetten, „Amen”, nel fejezte be az imát.

Aligha tévedek, ha azt hiszem, hogy sok felnőtt sohasem elmélkedik így át a Miatyánkot...

Időnkint nem árt egy-egy ilyen beszélgetés formájában meggyőződni

róla, hogy gondolkozik-e a gyermek azon, amit imájában mond. Egyébként azonban az imaközben való magyarázgatásokat és hozzátoldásokat rendszeresíteni nem szabad. A gyermeknek meg kell szoknia, hogy az Úr imádságát, s később általában az Egyház imádságait változatlanul mondja el. Az egyetemes nagy katolikus imaközösség megköveteli ezt a fegyelmezettséget azért, hogy ezrek és milliók imája valóban úgy hatoljon fel Istenhez, mint a küzdő földi egyháznak egységes, hatalmas megnyilatkozása.

Az „*Üdvözlégy*“-nek, a kisgyermek számára sokkal nehezebb szövegét legjobb nem magyarázgatni. Elég, ha az édesanya ennyit mond neki: Mikor az angyal lejött az égből Szűz Máriához és megmondta neki a jó Isten üzenetét, hogy ő lesz a Jézuska mamája, ezekkel a szavakkal üdvözölte őt: *Üdvözlégy Mária, stb.* (egészen a könyörgésig). És Szűz Mária

mindig nagyon örül, ha ezt az üdvözlést újra hallja. — A gyermeknek ez a magyarázat teljesen elég. Egészen természetesen találja, hogy az angyal másképpen beszélt Szűz Máriával, mint pl. anyuska ő vele. Hiszen azt sem mindig érti, amit a nagyok egymás között beszélnek. Ha a Jézuska mamája szereti újra hallani ezt az üdvözlést, ő szívesen elismétli, mert örömet akar szerezni neki. Az üdvözléshez fűzött könyörgést pedig már meg is érti. — Nem egyszerűbb, okosabb és igazabb ez így, mint erőltetett magyarázatokkal boncolgatni az angyali üdvözlés szavait? Később majd magától elérkezik az idő, amikor a képes kifejezések burkolt értelme is kibontakozik a gyermek előtt.

A Miatyánkkal és Üdvözléggel körülbelül egyidőben ismerheti meg a gyermek a Szentháromság dicsőítését is: *Dicsőség az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek...* stb. — és

ezen keresztül megtudja, hogy az imával nemcsak kérhetünk és köszönetet mondhatunk, hanem dicsőíthetjük is az Istent. Sőt meg kell tudnia azt is, hogy voltaképpen ez a legszebb és legtökéletesebb imádság, mert ebben nem gondolunk magunkra, hanem igazán önzetlenül zengjük Isten dicséretét úgy, mint az angyalok és szentek az égben.

Ebben a korban már az étkezés előtti gyermekimát is át lehet cserélni az Egyház asztali áldására, vagyis a 144. zsoltárból vett következő sorokra: *„Mindenek szeme benned bizik Uram, Te adsz nekik eledelt alkalmas időben; Megnyitod szent kezedet és betöltesz minden élőt szent áldásoddal. Dicsőség az Atyának... stb.”* Étkezés után pedig: *Hálát adunk neked, mindenható Isten, minden jótéteményedért, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek a nevében. Amen.*

Ne feledkezzünk meg az imádság-

nál arról sem, hogy Isten iránt nemcsak belső, hanem *külső tisztelettel* is tartozunk. Ha van társaságbeli illendőség és udvari etikett, még sokkal nagyobb tisztelettudást kell tanusítanunk Istennel szemben. Erre azonban nem annyira szóbeli utasításokkal, mint inkább saját viselkedésünkkel, példánkkal taníthatjuk meg a gyermeket. Ezen keresztül kell benne tudatossá válnia annak, hogy amikor imádkozunk, — mindig, de különösen a templomban! — kihallgatáson vagyunk a jó Istennél, s ennek meg kell látszania egész viselkedésünkön: rendes és teljes keresztvetésünkön, tiszteletteljes és mély térdhajtásunkon, két térdre ereszkedésünkön a kitett Oltáriszentség előtt és misehallgatásunkon. Lássák a kicsinyek, hogy anyjuk keresztet vet és apjuk kalapot emel, ha templom előtt megy el s reggeli és esti imájukat ők is térdenállva mondják el. Szentáldozás előtt és

után pedig lássák meg rajtunk felnötteken a minden mesterkélt póz nélküli, igazi elmélyedést. A jó példa többet mond és többet ér minden más tanításnál.

Olyan megindítóan szép és föl-emelő az áhítatosan imádkozó gyermek! Az ember érzi, hogy az ő ártatlan szívükből feltörő szavak egyenesen Istenhez szállnak; lendületüket nem akadályozza az a sok nehéz súly, mely a felnöttek imáját annyiszor visszahúzza a földre. S mintha a jó Isten tudunkra is akarná adni, mennyire kedves előtte a gyermekek imája, gyakran feltűnő meghallgatásban részesíti azt.

Milyen fájdalmasan szomorú látvány ezzel szemben az a sok gyermek, aki kényszeredetten, unottan darálja le gépiesen betanult imáját, talán nem is tudva, hogy Istennel beszél; mint az a szegény gyermek, aki a kérdésre, hogy „mit csinál?” azt felelte ugyan, hogy „imádkozik”, de ennél többet

már nem tudott mondani. Hiába kérdezték tovább: — Kivel beszélsz? — ő csodálkozva felelte: — Senkivel! — Hát mit kérsz? — Semmit! — Kevesebbet szegényke akkor sem érthetett volna az imából, ha azt teljesen ismeretlen nyelven tanulta volna meg.

Csoda-e, ha az ilyen gyermek, mire felnő, elfelejti még azt is, hogy valaha imádkozott!

BESZÉLGETÉS A JÓ ISTENNEL

A szentéletű kis *de Guigné Anna* életleírásában olvassuk, hogy 7 éves korában egyszer csak arra kérte anyját, engedje meg, hogy a templomban könyv nélkül imádkozhasson.

— Miért? — kérdezte az édesanyja.

— Azért, mert az imakönyvből már kívülről tudom az összes imádságokat és olvasásuk közben gyakran szórakozott vagyok. De ha beszélek a jó Jézussal, akkor nem leszek szórakozott. Éppen úgy, mint mikor az ember beszélget valakivel, mindig tudja, mit mond.

— És mit mondasz a jó Jézusnak?

— Hogy szeretem. Azután beszélek anyuskámról és a többiekről...

Szóval, a kis Anna olyan eleven valóságnak érezte és annyira közelében tudta az Úr Jézust, hogy beszélgetni tudott vele.

Igen, — mondhatná valaki — de ez egy különleges lelki adományokkal megáldott szent gyermek volt.

A Jézuskának írt vagy tollbamondott karácsonyi levélkéek ezrei azonban arról tanuskodnak, hogy erre a közvetlenségre minden gyermek képes, ha megmondják neki, hogy így is lehet, így is szabad imádkoznia.

Ime, egy másik gyermeknek, egy 8 éves fiúcskának a levele, a háború idejéből; egészen egyedül, titokban írta és tette az oltárra. Úgy írom le szóról-szóra, amint olvastam: „Istene, add, hogy hamar nagy legyek, hogy segíthessek a mamának és a papának. És add, hogy jó legyek. Néha nem tudok jó lenni, az ördög erősebb, mint én. Add, hogy a mamának ne kelljen többé sírni, mikor a bátyámra gondol, aki a háborúban

van. Add, hogy legyen fánk, amivel tüzet rakhassunk, mert nálunk nagyon hideg van. És add, hogy a cukor ne legyen olyan drága, mert én nagyon szeretem. Jó Isten, kérlek, a papa miért nem imádkozik reggel meg este? Talán elfelejtette vagy nem ér rá? Majd én imádkozom helyette is. Add, hogy a papának mindig legyen munkája, mint most, és ne legyen reumája, mint tavaly és hogy ne legyen sztrájk, mert akkor nem kap fizetést. Jó Isten, add, hogy a bátyám hamar hazajöjjön a front-ról, mert a mama mindig sír és fél, hogy soha többé nem jön haza. Add, hogy ne öljék meg és ne sebesüljön meg a karján, mert akkor nem tud dolgozni. Add, hogy jó legyek az iskolában és hogy a szomszéd fiú ne kérdezzen mindig éppen akkor valamit, amikor a tanító bácsi beszél és én kikapok. És azután add, hogy a mennyországba mehessek a papával, a mamával és a bátyámmal és

az összes fiúkkal. És a plébános úr is, meg a tanító bácsi is, meg a néni is, aki cukrot árul, mert mikor veszek tőle, mindig sokat ad. Amen.”

Bizonyos, hogy az imakönyvekben ennél szebb imák is vannak. De az is bizonyos, hogy a gyermek szíve egyikben sem dobog olyan elevenen, mint ebben, mert hiszen ez egyenesen belőle fakadt. Az ilyen ima nem válik unalmassá soha és az így imádkozó gyermekkel nem történhetik meg az, ami egy másikkal esett meg, hogy mikor egyszer édesanyjával kissé hosszabb ideig volt kénytelen a templomban időzni, kis idő elteltével odasúgta: — Anyuskám, már elmondtam a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet, a reggeli meg az esti imát, aztán a Tízparancsolatot és az Ötparancsolatot is; mit mondjak még el?

Alighanem a szüleivel is ilyen kelleetlenül beszélne a gyermek, ha mindig könyvből kellene formulát

keresnie ahhoz, amit mondani akar, vagy ha csak bizonyos betanult szövegekkel közelíthetne hozzájuk. És valóban azt mondaná-e így el, amit mondani szeretne? Nem mások gondolatait közölné-e a sajátjai helyett? De mit éreznének maguk a szülők is, ha gyermeküknek egyetlen hozzájuk intézett szava se fakadna soha a szívéből! Anyjához azért fut oda a gyermek napjában százszor is, hogy elújságozzon neki valamit, vagy egy-egy kérését közölje vele, mert vele szemben semmi megkötöttséget nem érez. Sőt akárhányszor egyáltalán semmi más mondanivalója nincs, csak meg akarja ölelni s odasúgni neki: — Anyuskám, úgy szeretlek!

Miért kötözzük meg hát a gyermeklélek szárnyait, amikor Istenhez akar szállani, hogy kiöntse előtte érzéseit, hogy atyai szívére boruljon és megsúgja Neki is, mennyire szereti Őt?

Ez természetesen nem azt jelenti,

hogy az Úr imádságát, az Üdvözlé-
gyet és az Egyház által előírt vagy
engedélyezett imákat elhagyja. Ezek
mindig az elsők. De mellettük merje
és tudja megnyitni szívét Isten előtt,
a maga sajátos, természetes gyer-
meki módján is. Ha gyermekkorában
mindenki megtanulná, hogy ilyen
közvetlenül is tudjon beszélni Isten-
nel, akkor nem fordulhatna elő az
a gyakran megisméltendő eset, hogy
hitükhöz visszatérni kívánó bűnösök
vagy hitetlenek képtelenek imád-
kozni, mert elfelejtették a gyermek-
korukban tanult imádságokat, más-
képpen pedig nem tudják, nem me-
rik kifejezni magukat. Milyen bol-
dogok lennének szegények, ha tud-
nák, hogy ez az imádság utáni vá-
gyuk már maga is imádság!

AZ IMÁDSÁG LELKE

Sohasem lesz képes igazi közvetlenségre Istennel szemben az a gyermek, aki csak a haragvó Istent ismeri és inkább fél Tőle, semmint szereti Őt. Istenhez közeledni szeretet nélkül nem lehet.

Oly szomorú kép az olyan kisgyermek, aki pl. vihar idején, anyjához bújva, reszketve suttogja: — Haragszik a jó Isten! — Nem; nem szabad a természet félelmet keltő jelenségeit Isten haragjaként beállítani. Mennyivel szebb és okosabb a villámlás és mennydörgés láttára, hallatára egyszerűen azt mondani: — Zivatar van. — Ez így mindössze egy új fogalmat soroz a gyermek ismeretei közé. Ha fél is ettől az

ismeretlen természeti hatalomtól, tudatában ott él egy még nagyobb hatalom: az Isten, aki mindentől, tehát a zivatartól is megvédheti őt. Ámde ha az a vakító fény és az az ijesztő égzengés Isten haragja, hová meneküljön akkor előle? Ki védheti meg tőle?

Hát még az a sok esztelen fenyegetés: Ne tedd ezt vagy azt, mert megharagszik a jó Isten és megbünteti. Ha a gyermek elesik és megüti magát, hány szülő hárítja még ezt is a jó Istenre. — Látod, — mondják — megbüntettetett a jó Isten, amiért tegnap olyan engedetlen voltál!... stb. — Mégsem illik a jó Istent így a mumussal, a kéményseprővel, meg a rendőr bácsival egy sorba állítani, akiket egyébként szintén alaptalanul gyanúsítanak meg azzal, hogy elviszi a rossz gyerekeket. Nem; a jó Isten nem küld mennydörgést, villámlást, vagy más hasonló félelmetes dolgot azért, mert egy

kisfiú vagy kisleány otthagya a leve-
sét, elszakította a ruháját, torkos-
kodott vagy nem köszönt a néninek.
Az ilyesmit ráhagyja a mamákra,
hogy azok a saját hatáskörükben
intézzék el az ügyet. Istenre ilyen
esetekben legfeljebb annyiban lehet
hivatkozni, hogy Őt bántja meg az
a gyermek, aki nem engedelmeske-
dik a szüleinek, vagyis Isten helyet-
teseinek. Ez erősebb érv, mint a
megfélemlítés. Mert akit szeretünk,
azt nem akarjuk megbántani.

Az meg már éppenséggel elkép-
zelhetetlen, hogy Isten egy régeb-
ben elkövetett és egészen más ter-
mészetű hibáért úgy büntesse meg
a gyermeket, hogy az pl. elessék és
megüsse magát. Az elesést hagyjuk
csak meg annak, ami valóban, t. i.
valami szelesség, ügyetlenkedés,
stb., következményének s általában,
amennyire csak lehetséges, minden
ilyesmit a maga közvetlen okára
vezessünk vissza. Nagyon rossz pe-

dagógus az a szülő, aki nem a hiba közvetlen következményét használja fel büntetésül. A jó Istenről azonban ilyen logikátlanságot még csak föltételezni sem szabad.

Istent a gyermek elsősorban és mindenekfölött szeresse és a legnagyobb büntetésnek azt érezze, ha a jó Istent, az Úr Jézust valamivel megbántotta, megszorította. A harag és a szomorúság között óriási a különbség. A haragban mindig van valami félelmetes, és ami talán még ennél is rosszabb, a harag — legalább is nálunk embereknél — igazságtalan is lehet. Akitől félünk, attól igyekszünk minél távolabb kerülni; akit igazságtalannak ismertünk meg, arra ellenszenvvel gondolunk; de akit megszorítottunk, ahhoz közeledni akarunk, mert szeretnénk kiengesztelni. Nagyon üdvös az *engesztelés gondolatát* ilyen formában minél előbb a gyermek szeme elé állítani, hogy majd felnőtt korában,

amikor esetleg komolyan vétkezük, ne tartsa Istentől távol a félelem, hanem jusson eszébe, hogy megbánását és engesztelését várja az irgalmas Szeretet.

Jézus Krisztus úgy állítja elénk tanításaiban, példabeszédeiben és reánk hagyott imádságában az Istent, mint a jó Atyát, aki szeret minket és szeretetet vár tőlünk is; mert azt akarja, hogy Istennel való közlekedésünknek, imádságunknak alapja, lelke: a szeretet legyen.

Istent a gyermek elsősorban jóságán keresztül ismerje meg. S ha később, értelmesebb korában majd Isten büntetéséről is kell hallania, azt sohase haragjával, hanem mindig igazságosságával magyarázzuk. Mert Istennek jósága az, ami felébreszti Iránta a gyermek bizalmát, ami hálára készíti s ami csodálattára és dicsőítésére indítja.

Sajátos erővel érzékelteti a gyermek szemében Isten jóságát, a Jé-

zuska ajándékosztó kezecskéin keresztül, a karácsony. Ez az ajándékosztó Jézuska nem hazugság, nem gyermekmese, hanem átültetése gyermeknyelvre egy nagy igazságnak. Ebből kiindulva, helyes vezetéssel a gyermek lassanként egyre jobban megérti, hogy nemcsak a karácsony öröme, hanem minden a jó Isten kezéből jön, és pedig úgy, amint azt az Egyház minden imája befejeztével mondja: *a mi Urunk Jézus Krisztus által.*

A karácsonynak ez a mindent Istenre visszavezető jószágmisztériuma később fokozatosan kibővül s a gyermek megtanulja, hogy nincsenek véletlenek, hanem minden csak eszköz Isten kezében, aki a legjelentéktelenebb dolgot is fel tudja használni arra, hogy szeretetét, jóságát, vagy ha szükségesnek látja, igazságos szigorát éreztesse velünk. S ezen keresztül szokja meg a gyermek, hogy életének minden történé-

sét kapcsolatba hozza Istennel, hogy minden kérésével Hozzá forduljon és hogy mindent megköszönjön Neki. Mindent: még azt is, amit egyénileg talán rossznak érez. Hinnie és bíznia kell az örök Jóságban akkor is, amikor valami szomorúság éri, amikor szenved; mert Isten a látzólagos rosszat is jóra képes fordítani. Istenem, — így imádkozhatik ilyenkor — én hiszem, hogy Te ezzel is jót akarsz nekem; én ugyan most még nem értem, miképpen, de bízom Benned és ezért így is köszönetet mondok Neked!

A gyermek természetfölötti nevelésében éppen ennek a gondolatnak kell lassankint megépítenie azt a lépcsőt, mely a jót és rosszat vegyesen adó földi élet fölé vezet és a lelket mindig egyensúlyban tartja.

De a természetfölötti életbe kapcsolódott lélek még ennél is tovább megy. Nemcsak kér és bízik, nemcsak hálát ad és megnyugszik, ha-

nem minden szépségben, a legkisebttől a legnagyobbig, felfedezi és csodálja Istent.

A gyermeket idáig eljuttatni nem nehéz. Ösztönszerűen keresi ügyis minden szépnek és jónak az adóját s akitől egyszer valami jót kapott, arra hálás, szerető szívvel gondol. Hívjuk hát fel figyelmét sokszor, minél többször a szemébe ötlő szépségek Alkotójára. Amikor például séta közben örvendezik a virágos mező láttára, mutassunk rá mindjárt arra a Lényre, akinek köszönhetjük ezt az örömet: — Látod, milyen szép, milyen illatos virágokat teremtett nekünk a jó Isten! Köszönjük meg Neki! — Ha örömtől csillogó szemmel, boldogan hallgatja a madáracsicsergést, juttassuk eszébe, hogy a madárkákat is a jó Isten keze formálta ki. Alkalomadtán emlékeztessük, mennyi édes, ízletes gyümölcsöt is ad nekünk a mi jóságos mennyei Atyánk. És amikor

boldog elragadtatással bámulja a csillagos ég csodálatos szépségét, ébresszük fel benne a gondolatot, hogy milyen hatalmas lehet Az, aki mind ezt teremtette. Csak néhányszor kell ilyesmit mondanunk, a gyermek azután már magától fűzi tovább a gondolatot. Egy kisleányka pl. egyszer, egy csillagos nyári estén kint sétálgatott nénjével a kertben s közben a néni szívéből kitört a csodálat: — Milyen gyönyörű is a csillagos ég! — A kisleány erre hirtelen elengedte nénje kezét, egy pillanatra hátramaradt, majd újra megfogta az előbb elengedett kezét. — Miért maradtál el? — kérdezte a néni. S a gyermek csöndesen, szinte áhítatosan felelte: — Csak összehettem a kezemet, hogy megköszönhessem a jó Istennek ezt a szép eget.

A földi élet legsötétebb és legfájdalmasabb tényét, a halált sem szabad a gyermek előtt földi szemmel és érzéssel beállítanunk, hanem a

hit nyelvén kell beszélnünk arról. Isten nem „*elvette*“ tőlünk, akit szeretünk, hanem „*magához vette*“ a boldog örökkévalóságba. Ezen az alapon már nem egy gyerek adott természetfölötti vigasztalást felnőtt hozzátartozóinak: — Ne sírj anyuskám, hiszen apuka az égbe ment, a jó Istenhez és majd egyszer mi is oda együnk hozzá! Milyen szép, milyen jó lesz ott!

Igy, Istennek mindenben megnyilatkozó jóságán keresztül, a teremtett világ és az élet csodálatán át tanulja meg a gyermek a legszebb imát: Isten dicsőítését. És így ébred rá arra is, hogy valahányszor szeretettel Istenre gondol, mindannyiszor imádkozik.

AHOL AZ ISTENI SZIV DOBOG...

A gyermek talán még a felnőttél is jobban vágyódik annak a közelébe, akit szeret. Ezért vonzódik annyira a megismert és megszeretett Üdvözítőhöz és ezért jelent neki olyan sokat az Oltáriszentség. A kezestségben nyert megszentelő kegyelem működését az ő lelkében még semmi sem zavarja s így a hit világosságával, a bizalom teljességével és a szeretet önzetlenségével tud közeledni Hozzá, akárcsak azok a kicsinyek, akik akkor éltek, mikor az isteni Üdvözítő látható alakban járt a földön. Azok a bájos képecskék, melyeken egy-egy kisgyermek az Úr Jézus ölébe kúszik és szívére hajtja a fejét, egy kis virágot vagy

valami más ajándékot ad neki, vagy ahol a tüskéket húzogatja ki a Megfeszített töviskoronájából és gyógyító kenőccsel keni be sebeit, hogy ne fájjanak annyira, s amelyekben ezer más apró gyöngédséggel igyekszik kimutatni szeretetét, nem a képzelet szülöttei: a festők csak megőrökítik azokon a gyermekszívekből fakadó közvetlen szeretetnyilvánításokat. A kis *de Guigné Anna* még nincs 6 esztendő, amikor virágcsokrot köt a Jézuskának és arra kéri az oltárt díszítő Nővért, tegye az ő kis csokrát minél közelebb a jó Jézushoz, egészen a tabernákulum ajtajába. Egy másik, még kisebb gyermek széket visz az oltár elé, fölkapaszkodik azon az oltárszekrényhez, bekopogtat az ajtaján, majd beszélgetni kezd a Jézuskával. S nem egy falun nyaraló apróságról hallottam már, hogy sétaközben behúzta anyuskáját vagy testvérkéjét az üres templomba, hogy a Jézuska ne legyen egyedül.

Ha a gyermek nem szívesen megy a templomba, s ott ide-oda forgolódik, nem találja helyét és unatkozik, rendszerint nem ő a hibás, hanem az édesanyja vagy nevelője, aki nem ismertette és nem szeretettette meg vele eléggé a jó Jézust, nem mondta el neki, hogy irántunk való szeretetből maradt itt közöttünk, hogy a templomban, az oltárszekrényben lakik, egy picinyke, hófehér ostyában s hogy ott egyszerűen, szívünk szerint elbeszélgethetünk vele. Enélkül hiába figyelmeztetik a gyermeket, hogy csöndesen viselkedjék, hiába súgják oda neki, hogy „Most imádkozzál szépen!"; ha nem érzi, nem hiszi Jézus valóságos jelenlétét az Oltárszentségben, akkor minden figyelmeztetés hiábavaló.

Pedig a gyermeknek ezt nem is kell sokszor mondani; megjegyzi és nem felejt el. Azután már csak ébren kell tartani benne ezt a hitet s apró, szinte magátólértetődő gondo-

latokkal átvinni a gyakorlatba is. Időnkint, sétaközben menjünk be vele a templomba s lassankint ismertessük meg ott mindennel. Egyszer a szenteltvíztartóra hívjuk fel figyelmét, máskor a keresztelő kútra, a szószékre, a gyertyákra s apránként mindarra, ami az oltáron és körülötte van. Olyan otthonosan érezze magát a gyermek a templomban, mint odahaza, ahol minden bútordarabot ismer. A nagyobb, már iskolába járó gyermeket küldjük be időnkint egyedül is a templomba és biztassuk: „Menj, beszélj egy kicsit a Jézuskával. Meséld el Neki, mi történt ma az iskolában, milyen öröm ért, mit kaptál... köszönd meg Neki ezt vagy azt, mert hiszen Tőle kaptad. Mondd el azt is, hogy tegnap engedetlen vagy durcás voltál, hogy nem készítettél el a feladatodat, hogy veszekedtél stb., kérj Tőle bocsánatot és ígérd meg, hogy többé nem teszed, mert nem akarod Őt meg-

szomorítani. Kérd meg, hogy segítsen jónak lenni, tanulni... hogy gyógyítsa meg testvérkédat, apuskádat, anyuskádat... hogy adja meg ezt vagy azt; mondd el Neki, mit szeretnél csinálni ma vagy holnap; — beszélj Neki mindenről, ami eszedbe jut; — Őt minden érdekli, ami veled történik, mert szeret téged...

Hívjuk fel a figyelmét arra is, hogy nem baj, ha néha nem is tud a jó Jézusnak mit mondani; ilyenkor hallgasson, nézzen a tabernákulumra és figyeljen, hátha Ő akar onnan belülről mondani valamit... nem hangosan, hanem belül a szívében... nem a fülével hallja majd meg, amit mond, hanem a szívével érzi meg... egyszer talán azt súgja, hogy valami jót kellene tennie; valahol, valakinek segítenie; vagy talán megbocsátani egy megbántást, kibékülni valakivel, esetleg türelemmel elviselni valami fájdalmat, legyőzni valami nehézséget vagy rossz szokást stb.

Hozzá kell szoktatnunk, hozzá kell finomítanunk a gyermek lelki hallását ehhez a benső hanghoz. Ha pl. magától eszébe jut valami jót tenni, ha segíteni akar valakin, vagy hirtelen támadt nagylelkűségében meg akarja osztani valamijét egy szegény-nyel, ne így dicsérjük: — Örülök, hogy ilyen jó gyermek vagy! — hanem inkább így: — Látod milyen szép, milyen jó szándékot ébresztett benned a jó Jézus! — Vezessük rá, hogy Istennek (a Szentléleknek) ezek a jóra indító sugallatai benső lelki ajándékok, amelyeket éppen úgy meg kell köszönni, mint Isten külső ajándékait.

Ha pedig valami áldozatról, vagy önmegtagadásról van szó, értessük meg vele, hogy Jézus most nézi, figyeli őt, vajjon hajlandó-e azt megtenni Iránta való szeretetből.

Ezeknek a benső hangoknak a fölfogására azonban csak az nevelheti a gyermeket, aki a saját szívé-

ben maga is fel tud figyelni a kegyelem érintéseire. És csak az képes közel juttatni a gyermekszívet az Oltáriszentséghez, aki maga is eleven hittel hiszi, hogy Jézus Krisztus abban valóságosan, Istenségével és Emberségével jelen van. Ezen a tényen keresztül érthetjük meg igazán, miért olyan szigorú az Egyház a vegyesházasság kérdésében; azért, mert meggyőződése, hogy nem erősödhetik meg és nem mélyülhet el katolikus hitében a gyermek ott, ahol a szülők egyike nem katolikus. A katolikus vallásnak középpontja az Eucharisztia, Krisztus valóságos jelenléte a konszekrált ostyában, a protestáns vallások ellenben ezt a hitet nem fogadják el. Hogy mitől fosztják meg ezzel híveiket és az Isten közelségére oly nagyon vágyódó gyermekszíveket, azt teljes nagyságában csak az foghatja föl, aki már érezte azt a mélységes megnyugvást, lelki békességet és benső-

séges boldogságot, amit a hittel, bizalommal és szeretettel teljes együttlét az Oltáriszentségben rejtőző Jézussal, adni képes.

AZ ÉLET KENYERE

Táplálék nélkül elpusztul minden élet; nincs ami fönntartsa, erősítse, növelje. Ha a természetes életről van szó, ezt mindenki megérti. De hogy a természetfölötti életet is táplálni kell, arra sokan egyáltalán nem gondolnak.

— Mire való az a sok templomba-járás, ájtatoskodás, gyakori gyónás és áldozás? — halljuk annyiszor.

Az Úr Jézus azonban mást mond: „*Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véréét, nem lesz élet tibennetek!*” — Milyen élet nem lesz bennünk? Természetfölötti élet.

Hogyan biztosíthatnók hát gyermekeink számára másképpen a természetfölötti életet, mint hogy ha meg-

adjuk nekik a hozzávaló táplálékot, az Élet Kenyerét is.

Hogy e mennyei táplálék útján milyen csodálatos isteni élet fejlődik a gyermek lelkében, annak bizonyosságára immár a példák hosszú sora áll előttünk. Alig néhány évtizede csak, hogy az Oltáriszentség pápája, X. Pius megengedte, sőt sürgette, hogy a kicsinyek vegyék magukhoz az Élet Kenyerét, amint megtudják azt különböztetni a közönséges kenyértől, vagyis tudják, hogy az Jézus Krisztus szent teste, s íme, azóta a szent gyermekeknek egész légiója járt és jár közöttünk.

A szentáldozásban maga Isten tér be a lélekbe gazdag ajándékaival, s annál többet hagy ott kincseiből, minél tisztább az a lélek, minél jobban kitágul számára s minél teljesebben átengedi magát Neki. De lehet-e tisztább valami, mint egy, a keresztségben nyert tisztaságát még el nem vesztett gyermekszív? Ké-

pes-e lélek úgy feltárulni a kegyelem befogadására, mint a bűnt nem ismerő ártalan gyermeké? És ki engedhetné át magát teljesebben Isten szeretetének, mint a gyermek, aki még szabad, akit még nem vertek rabságba bűnös szenvedélyek?

A gyermek nem szegül ellene a kegyelemnek, hanem boldogan szívja azt magába, mint a virág a harmatot.

Ez a magyarázata, hogy vannak gyermekek, akik csodálatos változáson mennek át első áldozásuk után. Úgy őrzik lelkük tisztaságát, mint egy hófehér ruhát, hogy ne essék arra a legcsekélyebb folt sem. S ha valami kis gyarlóság mégis beszenyyez, sietnek lemosni azt a bűnbánat szentségében! Dacos természetek bámulatos önfegyelmeléssel megszelídülnek, engedetlenek szófogadókká válnak, kényeskedő kis nyafkák készségesen megtagadják magukat, a lusták igyekezni kezdenek s a legszebb erények illatos,

színes virágokként nyílnak ki sorra bennük.

Sajnos, nem minden gyermekben. Mert nem mindegyik járul kellő előkészülettel, szeretettel és az isteni Vendéget ünnepi vágyakozással váró lélekkel az Úr asztalához. Ha kívülről, az iskola, vagy a Szívgárda útján nem részesül a gyermek megfelelő előkészítésben, otthon, a hitközömbös család akárhányszor a hiúság vásárává süllyesztí ezt a csodálatos ünnepet, a léleknek első bensőséges találkozását Istenével. Csoda-e, ha a gyermek, aki napokon vagy heteken át egyébről sem hall, csak az alkalmi díszöltözetről, az ünnepélyes külsőségekről és a kilátásba helyezett pompás reggeliről, szinte megfélemedezik a nagy esemény lényegéről és még a szentáldozás pillanatában is csak a ruhájára, a díszes külsőségekre és saját szereplésére gondol, a lelkébe jött isteni Vendéghez azonban egyetlen igazán szív-

ből fakadó szava sincsen. Az sem csoda, ha az ilyen, lényegében jelentéktelenné zsugorodott nap később teljesen elmosódik emlékezetében. Nem is érti, miképpen lehetséges, hogy vannak, kik azt életük legszébb napjának tartják.

Hogy az első szentáldozás felejtethetetlen és a jövőre kiható élmény legyen a gyermek számára, ahhoz nem külsőségekben, hanem benső átélésben kell azt ünneppé tennünk. Hozzá kell segítenünk, hogy a szíve, a lelke hófehér ünnepi ruhában, ére nyek díszében, apró áldozatok hódolatával, az áhítat tömjénillatával és szeretetlángok ragyogó fényességében várja a mennyei Királyt, aki ezentúl legjobb, legszeretőbb isteni Barátja akar lenni. Ilyenkor, az előkészület idején fokozottabb mértékben kell ápolni szívében a Szűzanya tiszteletét is. Mert hiszen az összes teremtmények között Szűz Mária ismeri és szereti legjobban az Úr Jé-

zust, tehát ő taníthat meg minket legjobban arra, hogy milyen lélekkel illik várnunk Őt. Egy szent gyermek minden szentáldozáskor megkérte a Szent Szűzet, hogy vigyázzon az ő szívében is úgy a kis Jézusra, mint ahogy a betlehemi jászolban vigyázott rá. A helyesen vezetett gyermeklelkek valósággal kifogyhatatlanok az apró lemondások és áldozatok gyakorlásában, hogy azután az ezekből egybegyűjtött lelkicsokorral fogadhassák a szívébe térő Üdvözítőt.

És hogy az Úr Jézus Szíve mennyire túlárad az örömtől és szeretettől az ilyen feléje repeső gyermekszívekben, arról az a sok kegyelmi ajándék tanuskodik, amivel elhalmozza őket. Nincs az a drágakövekkel ékesített gyönyörű, művészi szentségtartó, amely csak meg is közelíthetné szépségben azt a gyermekszívet, amelybe először tért be az Úr.

A LEGSZENTEBB ÁLDOZAT

Áldozat! Fenségesen komoly és súlyos szó! Hogy érthetné meg azt egy derüs, örömré hangolt s természeténél fogva önzésre hajló gyermek? Pedig megérti. Mert az áldozat kiváltója a szeretet, azzal pedig minden normális gyermeknek a szíve telve van. Még az irigy hajlandóságúból is kitör a nagylelkűség, ha szeretetére hivatkozunk. Milyen könnyen kész megosztani legízesebb falatját is, és hányszor hajlandó megválni legkedvesebb holmijától is, ha olyasvalaki kéri, akit szeret. Ha édesanyját szenvedni látja, kérdezzük csak meg, nem lenne-e hajlandó átvenni anyuskája betegségét, ha ezzel őt egészségessé tehetné? Bármennyire

fél is a fájdalomtól, többnyire vállalkozik rá. Ha a valóságban talán nem is viselné el a szenvedést olyan készségesen, mint ahogyan vállalja, annyi bizonyos, hogy a szeretetből való önfeláldozást megérti s éppen ezért, az értünk szenvedett Megváltó áldozatát, a maga gyermeki módján megható részvétellel kíséri, Krisztus szenvedésének a gondolata akárhányszor önkéntes áldozatokra indítja; szinte vágyódik rá, hogy Jézus irántunk való nagy szeretetét az ő kis áldozataival, legalább némiképpen viszonzza. Gyermekszentek életleírásában gyakran olvassuk, hogy kicsiny önmegtagadásokra biztatják még náluk kisebb testvérkéjüket vagy pajtásukat is, ezzel az indokolással: — Ennyit csak te is megtehetsz, mikor a jó Jézus annyit szenvedett értünk!

És ezzel már adva van a szentmise lényegének, vagyis annak a megértése is, hogy az oltárainkra

leszálló Jézus, irántunk való szeretetből minden szentmisében újra felajánlja magát értünk áldozatul menyeyei Atyjának s Ő maga imádkozik értünk, éppen úgy, mint ahogy az Utolsó Vacsorán tette. A gyermek könnyen megérti ebből azt is, hogy Jézusnak ez a folyton megismételt önfelajánlása és imája többet ér a mi legáhíatosabb külön imánk nál; mert ha követjük a szentmisét és ily módon együtt imádkozunk az Údvözítővel, a mi imánk is isteni értékűvé válik. Ma már kitűnő könyvecskék vannak, melyek rávezetik a gyermeket az áldozati cselekménynek, valamint a szentmisét bevezető és befejező részeknek a megértésére és az abba való bekapcsolódásra.

Újabban az iskolák és a kat. ifjúsági egyesületek, a miseimák hangos, közös elmondásával igyekeznek visszaállítani az első keresztyének együttes részvételét a szentmisében. Amilyen szép és hasznos

ez a próbálkozás, éppolyan félő, hogy az állandó gyakorlatban ez is gépiessé válik, ha bele nem kapcsolódik ebbe a törekvésbe a család is olyképpen, hogy otthon is foglalkozik a szentmisével, (az erre szolgáló füzetek és könyvek segítségével) és legalább is a kötelező vasár- és ünnepnap szentmiséket, már az ünnepet megelőző este részletesen, magyarázatokkal együtt átolvassa és átélmélkedi a gyermekkel együtt. Így azután, a szentmise jelentőségét, az egyházi idő szerint beállított szentleckéjét, evangéliumát, zsoltárait és könyörgéseit átértve, másnap az egész család az Egyház elgondolása szerint vehet részt a legszentebb áldozatban, s a gyermek is elkerülheti, hogy misehallgatása a karban mondott közös imádsággal gépiessé, lélektelenné váljék.

Egy francia nyelvű, 6—11 éves gyermekek részére készült misekönyvben láttam, milyen közel lehet

hozni néhány egyszerű mondattal, a legelvontabb szövegeket is a gyermek értelméhez. Ugyanezt azonban gyermekmisszálé nélkül is megteheti minden édesanya vagy apa a saját szavaival, feltéve, hogy ő maga átérti a szentmisét.

Hasonló módon, a már átértett áldozat alapján kell bevezetni a kisfiúkat a ministrálásba is. Hogy az ne egy meg nem értett latin szöveg ledarálása legyen, hanem tudatos, igazi oltárszolgalat, a legszentebb áldozatban való cselekvőleges részvétel. Megtiszteltetésnek, dicsőségnek, boldogságnak érezze a gyermek, hogy szolgálatára lehet az isteni Üdvözítőnek. Mert hiszen az Úr Jézus, miután leszállt az oltárra, valóban saját maga ajánlja fel áldozatmegújítását menyeyei Atyjának.

Ma már nem ritkaság, sőt egyes templomokban megszokott látvány, hogy fiatalemberek, sőt érettkorú férfiak is végzik ezt a megtisztelő

szolgálatot. Milyen ékesenszóló és követésre buzdító példa lenne, ha a fiúk saját édesapjukat és felnőtt fivéreiket is ott látnák, legalább néha, ennek a szép tisztségnek a gyakorlásában, az oltár lépcsőjénél.

Ha komolyan bele akarjuk vezetni gyermekeinket a természetfölötti életbe, minél gyakrabban be kell őket állítanunk a szentmise atmoszférájába. Mert a szentmise a természetfölötti élet éltető eleme, egy eleven, folyton lüktető szív, mely valahol, a földnek valamelyik pontján szakadatlanul, minden pillanatban újra fölládozza magát a mi „*szem nem látta, fül nem hallotta*“ örök boldogságunkért. És mi ennek a Szívnek az egész világot behálózó vérkeringésébe kapcsolódunk bele, valahányszor egy szentmisén résztvevünk.

Ez a legjobb módja egyúttal annak is, hogy a gyermek felfogja és kellőképpen értékelje az Egyházzal együtt

végzett imák jelentőségét és tudatossá válják benne, hogy a liturgia nem csupán jelképes külső szertartások tömege, hanem az egész katolikus kereszténységnek együttes imazarándoklata, melyet Jézus megbízásából és egyenesen az Ő nevében, az Egyház vezet az ég és föld Urának a színe elé.

Az így nevelődött gyermekek, felnövekedvén, érezni fogják, hogy egy csodálatos és hatalmas lelki kapocs fűzi őket egybe a világ összes katolikusaival s ennek az érzésnek az erejében, mint egy millió és millió téglából álló, Krisztus vérével összetapasztott hatalmas és szilárd fal fognak ellenállani az istentelen, gonosz áramlatok támadásainak.

APOSTOLKODÓ GYERMEKEK

Nem őszinte és nem mély az a szeretet, amely nem kíván tenni is valamit azért, akit szeret. Az Istent szerető léleknek is az a vágya, hogy szeretetét valamiképpen tettekben is kifejezésre juttassa, Istennek, a végtelenül tökéletes és semmiben hiányt nem szenvedő, boldog Lénynek azonban közvetlenül nem adhatunk, nem tehetünk semmit; de annál többet tehetünk embertársainknak. Már pedig az isteni Mester azt mondotta: *„amit egynek cselekedtek ezek közül, nekem teszitek“.*

Ilyen módon már a kicsiny gyermeknek is módjában áll, hogy Isten iránti szeretetét tettekben is kimutathassa. Apostolkodhatik apró tár-

sai körében jó példájával, jóra buzdításával és a rossz megakadályozásával. *Bosco Szent János* még egészen kicsiny volt, amikor már ezzel a céllal vegyült a játszó fiúk közé, akiknek vad játékaik közben pedig nem egyszer fájdalmas ütés vagy más bántalom érte. Mikor azonban édesanyja vissza akarta tartani tőlük, a kis János így felelt: „De hiszen éppen azért megyek közéjük, mert ha én is ott játszom velük, sokkal csöndesebbek, illedelmesebbek és nem beszélnek olyan rosszakat“.

Ugyancsak róla beszélik életírói, hogy valamivel nagyobb korában különböző érdekes mutatványokkal vontatá társait maga köré, csak azért, hogy apostolkodhassék közöttük. Az előadást ugyanis csak akkor tartotta meg, ha előbb meghallgatták jóra buzdító beszédeit és imádkoztak vele.

Ha az apostoli buzgóság nem is él ilyen csodálatosan nagy mértékben minden gyermekben, megfelelő

vezetéssel legtöbbjét eljuttathatjuk odáig, hogy ne csak ő maga akarjon jó lenni Jézus iránti szeretetből, hanem példájával igyekezzék Jézus-hoz vonzani gyermektársait is.

Sokat segíthet és szívesen segít is a gyermek imáival. Vannak gyermekek, akik valóságos imahadjáratokat indítanak egy-egy figyelmükbe ajánlott lélekért. Nem egy bűnös ilyen gyermekapostolnak köszönheti megtérését.

Készséges a gyermek a felebaráti szeretet gyakorlásában is. Gyermeki önzésében nagyon szeret ugyan *kapni*, de ha felhívják figyelmét mások nélkülözésére, könnyen és nagylelkűen hajlandó *adni* is. Vonjuk hát bele a gyermekeket az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek a gyakorlásába s adjunk nekik alkalmat szeretetük és jóságuk kiárasztására. Csak arra legyen gondunk, hogy sohasem a jobb módban lévőnek a gög-jével adjanak, hanem a sajátjukat

megosztani vágyó szeretettel s annak a tudatnak az alázatosságával, hogy fordítva is lehetne, olyképpen, hogy ők volnának a szükséget szenvedők és amazok az adakozók. Ennek a tudatnak a szellemében viselkedjenek a különböző szolgálattévő alkalmazottakkal szemben is. Soha senkinek se parancsoljanak, hanem mindig kérjenek, s ha megkapták, amit kértek, köszönjék is azt meg. Hányszor hallani felnőtt, sőt sajnos gyermek ajakról is a fölényes, bántó megjegyzést: „Miért köszönjem meg, ha valaki teljesíti a kötelességét? Hiszen azért kap fizetést, hogy szolgáljon! — Hová jutnánk, ha a jó Isten is így bírálná el köteles szolgálatainkat? Vigyázzunk, nehogy így szóljon majd egykor hozzánk és hasonló gögre nevelt gyermekeinkhez az Úr: — Ti már a földön megkaptátok jutalmatokat; egyébre nincs jussotok!

És ne szabjunk a felebaráti szere-

tetnek határt. Tágítsuk ki a körét minél jobban; a közvetlen és távolabbi környezetén túl egészen a messze idegen világrészekén élő embertestvéreinkig . . . a misszióig.

Az Úr Jézus parancsa: „*Menjetek szét az egész világban és tanítsatok...*” — a gyermekek lelkében csodálatosan nagy visszhangra talál. Az ő szabadon csapongó képzeletük, mely hétmérföldes csodacsizmában száguldja át a távolságokat, valósággal benne él azokban az idegen világokban, melyekben a missziók küzdelmes élete folyik. Éppen ezért, a missziós apostolkodás a gyermek lelkében termékeny talajra talál s érdeklődését talán semmi sem kelti fel úgy, mint ez. Csak missziós képeket, folyóiratokat, könyveket kell a kezébe adnunk s egy-kettőre kész a kis missziós apostol. Munkába állításuk e téren nagyon könnyű. Előbb-utóbb ugyanis minden gyermek életében elérkezik az a kor, amikor való-

ságos szenvedéllyel veti rá magát valaminek a gyűjtésére. Mindössze ezt a gyűjtőszendvedélyt kell tehát úgy irányítani, hogy az valami jó, sőt nagyjelentőségű ügyet szolgáljon. A gyermek saját érdekében is üdvösebb ez így, legalább nem fajul az önző, minden nemesebb célt nélkülöző gyűjtés, önző szerzésvággyá és kapzsisággá.

Egy szentéletű olasz kisleány, *Filippetto Mária* missziós apostolkodásáról életírója a következőket meséli: „Naponta imádkozott a missziókért és ehhez igyekezett hozzáadni a maga csekély, állandó anyagi adományát is. Használt bélyegeket, staniolt, képes levelezőlapokat gyűjtött; ismerősei körében gyakran beszélt a szegény pogány gyermekekről, kis történeteket mesélt róluk, dicsőítette a misszionáriusok hőstet-
teit és elbeszélte, milyen sok szükség szenvednek. S miután az elmondottakkal részvétre indította hallga-

tóit, adományait kérte a missziók felsegítésére. Külön takarékperselye volt a missziók számára s a legkülönbözőbb fortélyokkal igyekezett azt megtölteni. Mikor édesanyja a háztartás költségvetését állította össze, odaállt perselyével és megkérdezte: — Hát nekem nem jut semmi? No ugye, ide is teszel valamit! — Mikor vendégeik voltak, rendszerint megjelent közöttük a kis Mária az ő kis perselyével: — „Csak néhány fillért a misszióknak!” — könnyörgött. Ha valaki nem figyelt rá, vagy úgy tett, mintha nem hallotta volna a kérést, nem tágitott mellőle, míg meghallgatásra nem talált. Mikor pedig aztán felnyitotta a perselyt és meglehetősen szép összeget talált benne, csakúgy sugárzott a boldogságtól. Szülei és rokonai ismerték nagy szeretetét a missziók iránt és tudták, hogy sokkal nagyobb örömet szereznek neki azzal, ha erre a célra adnak valamit, mintha édes-

séget visznek neki. Apró önmegetadásokat is végzett, hogy minél több pogány gyermeket kereszteljenek meg és hogy a jó Jézus sok, nagyon sok buzgó munkást küldjön az Ő szülőjébe... Fivére egyik este egy missziós újságot hozott haza, melyben felhívás volt az áldozatos lelkekhez, Albánia szegényeinek a megsegítésére. Mária naponta megtett egy bizonyos utat villamoson. A felhívás olvasását követő napon azonban kérte, hogy az egész utat gyalog tehesse meg. — De miért akarod így kifárasztani magadat? — kérdezte az édesanyja. — A szegény Albánokért akarok gyalogolni, de te azért anyuskám, add ide nekem a villamos költséget oda és vissza. Édesanyja beleegyezett és Mária napokon keresztül folytatta áldozatos gyaloglását s végtelenül boldog volt, mikor kis idő múlva tizenöt lirát adhatott fivérének a misszió számára.“

Mindezek apró dolgok ; szinte elvesző csekélységek a mindennapi életben. A gyermek életében azonban az önzetlenségnek, az áldozatkészségnek, a gyakorlati katolikus tevékenységnek első állomásai. Magát a gyermeket a „*mindent Jézusért*“ jelíges zászló alatt előbbre viszik a természetfölötti élet útján, sok ezer és millió gyermeknek hasonló apostolkodása pedig magának a nagy Actio Catholicának az útját egyengeti s Krisztus országának eljövetelét sietteti.

HA NEM LESZTEK **MINT A KISDEDEK...**

„*Rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet*“ — mondja az Üdvözítő a hegyi beszédben s ez az igazság elsősorban a nevelésre áll. Természetfölötti életre csak az nevelhet, aki maga is természetfölötti életet él.

A mai szülők és nevelők közül sokan, talán a legtöbben, a hitközömbőség korában és légkörében nevelkedtek, ha ugyan nem teljesen materialista világnézetet szívtak magukba gyermekkorukban és ifjúságukban. Hogyan adhatnának hát gyermekeiknek olyasmit, amivel maguk sem bírnak? A napjainkban — hála Istennek — mindjobban erősödő és egyre gyakorlatibbá váló vallásosság talán nem hagyja érin-

tetlenül az ő lelküket sem, sőt bizonyára vannak, akik szívük mélyén vágyódnak is rá, de a beléjük nevelt előítéletek, a beléjük idegződött szokások, a kényelemszeretet és a minden benső erőfeszítéstől való irtózás visszatartja őket.

De íme, most egyszerre csak jönnek a gyermekeik az iskolából, a Szívgárdából, a Szívtestőrségből vagy a Mária Kongregációból s szokatlan, újszerű, vagy legalább is előttük idegen eszmékkel és gyakorlatokkal állanak elő. Egyik-másik 6—7 éves apróság talán azzal a kéréssel lepi meg őket, hogy magához szeretné venni a szentségi Jézust, áldozni akar. — Mi jut ennek a gyerekeknek az eszébe! — botránkoznak erre a szülők. — Ebben a korban mi még gondolni sem mertünk az áldozásra! — De a gyermek nem enged s ha kérdezgetni kezdik, akárhányszor kiderül, hogy a lényegét illetően többet tud a hitéből, mint

az édes anyja vagy apja s hogy lelke már megérett a szentáldozásra, mert „*meg tudja különböztetni az Úr testét*“.

Más, nagyobbacska gyermekek meg talán szentmisére hívják anyjukat: Anyuskám, — mesélik büszkén — mi most hangosan, együtt imádkozzuk a misét. Olyan szép így. Mindig tudjuk, mi történik az oltárnál, s mikor az Úr Jézus lejön, mi Vele együtt ajánljuk fel magunkat a mennyei Atyának. Gyere el Anyuskám te is a mi misénkire! —

Anyuska azonban, sajnos, gyakran egyáltalán nincsen egy véleményen a kisleánnyal vagy leánykájával és azt mondja: Nem tudok imádkozni a ti miséteken; zavar, hogy hangosan imádkoztok.

Igen; a szülők közül sokan, egy hitben elgyengült kor fiai és leányai, akik már régen elfelejtették, amit annak idején, úgy-ahogy, a hittanból tanultak, bensőséges, gyakorlati val-

lások életet pedig sohasem éltek, nemcsak vezetni nem tudják, hanem meg sem értik *több, istenibb* életre vágyó gyermekeiket.

Mit tegyenek hát, hogy a megnem-értés szakadéka el ne mélyüljön köztük és gyermekeik között, vagy hogy magukkal ne rántsák a jövő nemzedéket is a hitközömbösségbe?

Mindenekelőtt el ne mulasszák felvétetni a kicsinyeket a Szívgyár-dába, a nagyobbakat a Szívtestör-ségbe, vagy Mária Kongregációba, ahol megkapják a természetfölötti nevelésből azt, amit otthon nem kap-hatnak meg. Viszont semmiesetre se engedjék őket olyan gyermek- vagy ifjúsági alakulatba, amely u. n. val-lásközi alapon áll, amelynek nincsen kifejezetten katolikus világnézete. Mert ezekben a semleges egyesü-letekben nevelődnek azok a se hideg — se meleg, gerinctelen hitű embe-rek, akik vallásukat sem megvallani, sem gyakorolni nem merik.

Maguk a szülők pedig tegyenek úgy, mint azok az édesanyák, akik nem tudnak ugyan latinul, de azért kikérdezik gimnazista fiukat ebből a tárgyból is; hogy pedig ezt megtehessék . . . ők is megtanulják a feladott leckét, sőt titokban előre tanulnak, hogy fiuknál többet tudjanak. Ezt kell tenniök a szülőknek a hittannal is. Tanulmányozzák át ők is komolyan a kis katekizmust (mennyi olyasmit találnak majd benne, amiről már semmit sem tudnak!), majd annak idején a többi hittankönyveket is, vegyék át gyermekeikkel együtt az Üdvösség történetét s velük együtt ismerjék meg és éljék át az egyházi évet is, a maga gazdag, mélységes tartalmú liturgiájával.

Nemcsak gyermekeik boldogságát munkálják ezzel, hanem a magukét is, mert hiszen nekik is szól az Üdvözítő szava: *„Ha nem lesztek, mint a kisdetek, nem mentek be a mennyek országába!”*

TARTALOM

Bevezetés	9
Az első lépés	13
Egy nehéz kérdés	17
Isten a család életében	22
A mennyei család	32
Az ima	43
Beszélgetés a jó Istennel	54
Az imádság lelke	60
Ahol az isteni Szív dobog	70
Az Élet Kenyere	78
A legszentebb áldozat	84
Apostolkodó gyermekek	91
Ha nem lesztek, mint a kisdedek	100

Lelkiélet kis könyvei.

20. Dr. Dombi Márk S. O. Cist.

Szent Bernát

Apát és egyháztanító

Ára 60 fill.

21

A boldog esztendő

Gondolatok Szalézi Szent Ferenc műveiből

Adventtől pünkösdvasárnapig

Ára 80 fill.

22.

A boldog esztendő

Gondolatok Szalézi Szent Ferenc műveiből

Pünkösdvasárnaptól adventig

Ára 80 fill.

23.

A breviárium himnuszai

Latin-magyar szöveggel

Ára 1 pengő.

25.

Gerely Jolán

Gyermekeink boldogságáról van szó!

Ára 80 fillár.

